

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

Μάθημα του καθηγητή Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1926 Α.Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΥ σε φοιτητές του (από το αρχαιολογικό περιοδικό που εξέδιδε ΠΟΛΕΜΩΝ, 1947). Αποτελεί ένα κειμήλιο ακαδημαϊκής διδασκαλίας, που μας δείχνει πόσα πολύτιμα στοιχεία, έστω και φανταστικά για να υφαίνει την πλοκή κάθε δράματος, κρύβουν τα έργα των δραματουργών ή των εκπροσώπων της κωμωδίας, οι οποίοι αναδεικνύουν τις μυθογραφούμενες ιστορικές παραδόσεις. Στα έργα αυτά εμφανίζεται η συνέχεια των παραδόσεων κι αναδεικνύονται ιστορικά γεγονότα ή περιστατικά που συνέβησαν πριν από εκατοντάδες χρόνια, αναφερόμενα σε τόπους μακρινούς, που είχαν όμως εξερευνηθεί και είχαν κάποια διασύνδεση με την Ελλάδα. Το πεδίο αυτό της αρχαίας ελληνικής φιλολογίας απανθίζει πλούτο ιστορικών γεγονότων. Το πιο σημαντικό στα μάτια αναγνώστη είναι ότι μιλάει για ανώνυμους θαλασσοπόρους και για το πρώτο όνομα της Αμερικής, που είναι ΈΛΛΗ.

Όσο για τον Απόστολο Αρβανιτόπουλο γνωρίζουμε ότι, είναι Αρκάδας, γεννήθηκε στην Τρίπολη το 1874 και πέθανε στην κατοική Αθήνα το 1942. Υπήρξε γνωστούς εκπαιδευτικούς και αρχαιολόγους, εκδότης ενός σπάνιου και σπουδαίου αρχαιολογικού περιοδικού που είχε επιγραφή ΠΟΛΕΜΩΝ. Διετέλεσε καθηγητής της Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Διδασκαλείου Πελοποννήσου με έδρα την Τρίπολη, το οποίο ιδρύθηκε το 1880 και λειτούργησε για 30 περίπου χρόνια, αφήνοντας εποχή κατά την παραμονή του εκεί. Συνέχισε την δράση του ως αρχαιολόγος, αναδεικνύοντας το ταλέντο του και κατόρθωσε να γίνει κορυφαία φυσιογνωμία της ελληνικής αρχαιολογίας με ειδικότητα την επιγραφική. Εργάστηκε σαν αρχαιολόγος στην Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία και ανακηρύχθηκε καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Α. Αρβανιτόπουλος έκανε πολλές αρχαιολογικές έρευνες σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Από το 1906 έως το 1926, συνεχίζοντας τις έρευνες του αρχαιολόγου Χρ. Τσουντα (1899-1906), εξερεύνησε νεολιθικούς οικισμούς στη Θεσσαλία στις θέσεις Σέσκλο, Διμηνιό και Άργισσα, Δημητριάδα κ.ά. Έκανε τις πρώτες ανασκαφές στην περιοχή του Αλμυρού μαζί με τους αρχαιολόγους Α. Wace, M. Tompson και Fr. Stahlin. Σε συνεργασία με τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή (Y. Bequignon), εξερεύνησε την περιοχή Φερών Βελεστίνου και το ναό του "Θαυλίου Διός".

Ασχολήθηκε επίσης διεξοδικά με τη σχέση των δύο Δωδωνών που αναφέρει ο Όμηρος, αυτής στην Ήπειρο και της άλλης της Θεσσαλικής, η οποία βρίσκεται στην κοιλάδα του Τιταρησίου (σήμερα άνω Σαραντάπορος). Εξερευνώντας με βάση της ομηρικές περιγραφές την Θεσσαλική Δωδώνη διατύπωσε το συμπέρασμα, ότι το Μαντείο της και το εκεί ιερό του Φηγοναίου Διός, ιδρύθηκαν από τους Πετθαλούς που μετανάστευσαν από την Ήπειρο στην Θεσσαλία (Πρακτ. Αρχ. Εταιρίας 1914 σ. 165, 196, 207).

Οἱ Ἀργοναῦται ἀπὸ τοῦ μύθου εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τῆς ἀρχαιολογίας.

*Μάθημα ἐναρκτήριο γινόμενον τὴν 17ην Νοεμβρίου 1926
ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Ἀθῆναι Πανεπιστημίου*

ὑπὸ

Ἀ. Σ. Ἀρβανιτοπούλου

Ἐκ τῆς ἐπισταμένης ἐρεῦνης τῶν ἱερῶν κειμένων τῆς γιγαντιαίας καὶ σοφῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως προκύπτει ὅτι δύο τοῦλάχιστον σημαντικαὶ ἐκστρατεῖαι τοῦ τύπου τῶν Ἀργοναυτικῶν ἐξετελέσθησαν: ἡ ὑπὸ τὸν Φοῖβον, υἱὸν τοῦ Ἀθάμαντος, ἡ ὁποία ἐξεκίνησεν ἐκ τῆς πόλεως Ἄλου τοῦ Παγασιτικοῦ κόλπου παρὰ τὸν σημερινὸν Ἀλμυρόν, καὶ ἡ μεγάλη καὶ περίφημος ὑπὸ τὸν Ἰάσονα, υἱὸν τοῦ Αἴσωνος, τῆς ὁποίας κέντρον καὶ σημεῖον ἐκκινήσεως ὑπῆρξεν ἐπίσης τὸ ἐσώτατον τοῦ Παγασιτικοῦ κόλπου, ἡ ἔνδοξος Ἰωλκὸς καὶ αἱ Παγασαὶ παρὰ τὸν σημερινὸν Βόλον.

Διαφαίνεται ὁμως καὶ τρίτη λίαν σπουδαία ἐκστρατεία, παλαιότερα τῶν δύο τούτων· κατ' αὐτὴν ἐμφανίζεται ὁ περίφημος βασιλεὺς τῶν Κόλχων, ὁ φοβερός Αἰήτης, οὐχὶ βάρβαρος, ἀλλὰ Ἕλλην, καὶ δὴ Κορίνθιος, ὡς ἀρχηγὸς παμπαλαίας ἀποικίας ἐκ τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὴν μεμακρυσμένην ἐκείνην χώραν πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐκεῖ χρυσοφόρων πηγῶν.

Ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι μὲν μεμονωμένη καὶ τοπικοῦ χαρακτήρος, ἀλλὰ πολὺ παλαιὰ καὶ ἀξία μεγάλης προσοχῆς: διότι στηρίζεται εἰς τὰ ἔπη τοῦ Εὐμήλου, Κορινθίου ποιητοῦ ἐκ τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Βακχιδῶν. Τῶν διασφριζομένων ὁμως ἐπὶ Πανσανίου ἐπῶν τοῦ Εὐμήλου ἐθεωρεῖτο ἀμφίβολος ἡ γνησιότης.

Παρὰ ταῦτα ὁμως ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι ἀξία ἐρεῦνης, διότι ἐρμηνεύονται δι' αὐτῆς τὰ ἐξῆς σημαντικά: 1) τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου Τιμόνακτος λεγόμενα, ὅτι ὁ Αἰήτης ἐδέχθη φιλικῶς τοὺς Ἀργοναύτας, καὶ ὅτι ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Μήδειαν ὡς σύζυγον τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Ἰάσονος μετὰ μεγάλου μέρους τῶν θησαυρῶν του.— 2) ἡ μετὰ τὴν ἐκστρατείαν ἐμφάνισις καὶ μακρὰ παραμονὴ ἐν Κορίνθῳ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῆς Μηδείας, ἐπὶ δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐνδόξου πλοίου των, τῆς Ἀργοῦς, ἡ ὁποία παρωπλίσθη καὶ ἀφιερῶθη ἐκεῖ.— 3) ἡ κατὰ τοὺς πρωῒμωτάτους ἱστορικοὺς χρόνους ἐξαιρετικὴ ἀποικιστικὴ δραστηριότης τῶν

Κορινθίων καὶ ἡ ἐν γένει ἑκτακτος ἐπιτυχία αὐτῶν ἐν τῇ ἀποικιακῇ πολιτικῇ.

Πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν λόγων τούτων ἔρχονται καὶ τὰ νεώτατα εὐρήματα τῶν ἐν Κορίνθῳ ἀνασκαφῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς, τὰ ὅποια παρουσιάζουσι τὴν πόλιν ἑκείνην ὡς ὑπάρχουσαν κατὰ τὴν Νεολιθικὴν καὶ τὴν Χαλκῆν περίοδον.

Ἐν τῷ παρόντι ἡμεῖς θὰ ἀρχεσθῶμεν εἰς τὴν μεγάλην καὶ περιβόητον ὑπὸ τὸν Ἰάσονα Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν. Τὴν λέξιν «ἐκστρατείαν» μεταχειρίζομεθα κατὰ συνθήκην· διότι οὐδαμοῦ τῆς ἀρχαίας παραδόσεως ἐμφανίζονται τὰ Ἀργοναυτικά ὡς ἐκστρατεία τοῦ τύπου τῆς μετέπειτα γενομένης ὑπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα κατὰ τῆς Τροίας. Ὁ Ἰάσων δὲν εἶναι ἀρχηγὸς στρατοῦ καὶ στόλου, ἀγομένου μὲ πρόγραμμα πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, σαφῶς καθωρισμένων ἐκ τῶν προτέρων, καὶ μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἄλωσιν ἰσχυρῶν πόλεων καὶ τὴν κατάκτησιν χωρῶν.

Τὸν Ἰάσονα ἐμφανίζει ὁμοφώνως ἡ ἀρχαία παράδοσις ὡς ἀρχηγὸν ἐρευνητικῆς ἀποστολῆς, οἷας ἀκούομεν εἰς τὰς ἡμέρας μας πρὸς τὸν Βόρειον Πόλον, ἐπιβαίνοντα δὲ ἐπὶ ἐνὸς μόνου πλοίου, ἐξαιρετικῆς ναυπηγικῆς τέχνης, διὰ τὸ ὅποιον ἐλήφθη ἰδιαίτερα φροντίς καὶ κατεβλήθη ἑκτακτος προσοχή καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐκλογὴν τῆς ξυλίας, ἵνα καταστῇ στερεόν, ἑλαφρὸν καὶ ταχύπλουν, καθ' ὃν τρόπον πρὸ ὀλίγου μόλις χρόνου ἐφρόντισεν ὁ ἐξερευνητὴς Ἀμσεν, ἢ Ἀμοῦντσεν, ὅπως κοινῶς προφέρεται, νὰ κατασκευάσῃ εἰδικὸν ὑδροπλάνον διὰ τοῦ Ἰταλοῦ Νόμπιλε, τὸν ὅποιον καὶ παρέλαβε μαζί του, ὅπως ὁ Ἰάσων τὸν ναυπηγὸν τῆς Ἀργοῦς Ἀργον.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Ἰάσονος ἐκπλεύσαντες ἥρωες οὐδαμοῦ τῆς ἀρχαίας παραδόσεως ἐμφανίζονται ὡς ἀρχηγοὶ μικροτέρων μονάδων στρατοῦ καὶ στόλου, ὅπως οἱ συνοδεύσαντες τὸν Ἀγαμέμνονα, ἀλλ' εἶναι πάντες, ἐκτὸς ἴσως τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὀλίγων ἐπιτελῶν, οἱ ἴδιοι καὶ ἐπιβάται καὶ ἐρευνηταὶ καὶ ταυτοχρόνως κωπηλάται.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἐπιμείνωμεν ἰδιαίτερος· διότι παρέχει τὴν κλεῖδα τῆς ὅλης ἐρμηνείας καὶ ἐκτιμήσεως τῶν Ἀργοναυτικῶν ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς καὶ πραγματικῆς τῶν ὧρας, τὴν ὁποίαν ὁμοῦς ἐπνίξεν ἡ ποιητικὴ διακόσμησις. Διότι εἶναι τόσον μέγας, τόσον ὥραϊος, τόσον ἐπιβλητικὸς ὁ διάκοσμος οὗτος, ὥστε ἡ πραγματικότης τῶν Ἀργοναυτικῶν ἐξαερώθη δι' αὐτοῦ εἰς νεφέλωμα. Ἡ ποίησις ἐδέσμευσε τὴν ἐπιστήμην διὰ τόσων μαγικῶν καὶ γοητευτικῶν δεσμῶν, ὥστε μετὰ πολλῆς δυσχερείας καὶ μόλις νὰ καθίσταται δυνατόν νὰ ἀποσπασθῇ ἡ δευτέρα ἀπὸ τῆς πρώτης, καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ μετὰ κόπου

ἀπὸ τῆς ἐκτυφλωτικῆς τῆς λάμπσεως.

Τὰ Ἀργοναυτικά ἀφῆκαν καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν εὐγενῆ Ἑλληνικὸν κόσμον, τὸν τιμῶντα ἰδιαζόντως τοὺς ἡρωϊκοὺς σκαπανεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ τῆς λειτουργοῦ τέχνης. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ Ἀργοναῖται ὑμνήθησαν ὑπὸ παλαιότερου τοῦ Ὀμήρου, Ὀμήρου ἢ Ὀμήρων. Τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων «Ναυπάκτια ἔπη», ἐννοῶ δὲ τὰ ἀρχικά καὶ γνήσια, ἦσαν ἀναμφιβόλως προοιμηρικά, ἀνεφέροντο δὲ εἰς τὴν ναυπήγησιν τῆς Ἀργεοῦς καὶ περιέγραφον κυρίως γενεαλογίας ἐπιφανῶν γυναικῶν, μητέρων, συζύγων καὶ ἀδελφῶν τοιούτων ἡρώων. Τὸν τύπον τῶν ᾠμάτων ἐκείνων συναντῶμεν ἐν τῇ Νεκυίᾳ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐν ταῖς Ἡοίαις τοῦ Ἡσιόδου.

Τὰ παμπάλαια λοιπὸν ἐκεῖνα ἔπη μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου διασωθεισῶν πληροφοριῶν, καὶ ἰδίως μετὰ τῶν πλουσιωτάτων λαϊκῶν παραδόσεων, ἐχρησίμευσαν ὥς βάσεις τῶν κατόπιν ποιητῶν, πρὸ πάντων τοῦ μνημονευθέντος Εὐμήλου, τοῦ Ἐπιμενίδου, τοῦ Μιμνέρμου, τοῦ Σιμωνίδου, τοῦ Ἀντιμάχου, τοῦ Τελέστου καὶ τοῦ Πινδάρου. Διότι πάντες οὗτοι ἀναφέρονται ὡς ἀσχοληθέντες σπουδαίως καὶ μὲ τὰ Ἀργοναυτικά.

Παρὰ τοὺς ἀντιπροσώπους τούτους τοῦ ἔπους καὶ τοῦ ὑψηλόφρονος λυρικοῦ, ἔγραψαν περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ οἱ πρῶτοι λογογράφοι πολλὰ καὶ ἀξιόλογα, ἰδίως ὁ Ἑλλάνικος, ὁ Ἀκουσίλαος, ὁ Φερεκύδης καὶ ὁ Προδωρος, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἔγραψεν εἰδικὸν ἔργον, ἐπιγραφόμενον «Ἀργοναυτικά».

Ἀλλ' ὁ ἀδιαπέραστος διάκοσμος, ὁ ἀλλωθεὶς ἐπὶ τῶν Ἀργοναυτικῶν, ἀρχεται ἰδίως ἀφ' οὗτου παρέλαβον αὐτοὺς οἱ θεατρικοὶ συγγραφεῖς τῶν Ἀθηναίων. Οὗτοι, ἐνδιαφερόμενοι, ὡς ἀληθεῖς ποιηταί, διὰ τὴν τέχνην τῶν καὶ μόνην, οὐδεμίαν ἢ ἐλαχίστην κατέβαλον φροντίδα νὰ περιγράψωσι πιστῶς ὅπωςδῆποτε τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ περὶ τῶν Ἀργοναυτικῶν καὶ τὰ προσεγγίζοντα πάντως πρὸς τὴν πραγματικότητα ποιητικὰ ὑπομνήματα τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν καὶ λογογράφων, ἐκ τῶν ὁποίων ἤντλησαν τὰ θέματά των.

Δὲν δύναται δὲ οὐδεὶς νὰ κατακρίνῃ αὐτοὺς διὰ τοῦτο, ἀλλὰ τοῦναντίον ὀφείλει νὰ τοὺς ἐπαινέσῃ καὶ νὰ τοὺς θαυμάσῃ· διότι ὁ δραματικὸς ποιητής, ὁ ἄξιος τοῦ ὀνόματος τούτου, δὲν εἶναι κατ' οὐδένα τρόπον ἱστοριογράφος, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον χρονογράφος καὶ πιστὸς ἐρμηνευτὴς παραδόσεων. Ἀρκεῖ, ἵνα πεισθῇ τις περὶ τούτου, νὰ ἀναγνώσῃ ἐπισταμένως, ἔστω καὶ μόνον τὸν πρόλογον τῆς Μηδείας τοῦ Εὐριπίδου.

Τὴν ἐπίδρασιν λοιπὸν τῶν Ἀθηναίων ποιητῶν ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων, ἐν σχέσει πρὸς τὰ Ἀργοναυτικά, δύναται τις νὰ θεωρήσῃ μεγίστην, ἂν ἀναλογισθῇ, ὅτι ἀναφέρονται περὶ τὸν κύκλον τῶν Ἀργοναυτῶν, ἐκτὸς τῶν διθυράμβων καὶ παρομοίων εἰδῶν, πέντε τοῦλάχιστον δράματα τοῦ Αἰσχύλου, ἐπὶ τοῦ Σοφοκλέους, δύο τοῦ Εὐριπίδου, καὶ πλείσται κωμῳδίαί τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Νικοχάρους, τοῦ Ἀντιφάνους, τοῦ Ἀλέξιδος καὶ τοῦ Διίφίλου. Ἐκ τοῦ ὄγκου τούτου μόνον ἡ Μῆδεια διεσώθη.

Ἐπηύξησαν δὲ καὶ ἐπεξέτειναν τὸν ποιητικὸν τοῦτον πλοῦτον τῆς διακοσμήσεως οἱ Ἀλεξανδρινοί, ὁ Θεόκριτος δι' εἰδυλλίων, ὁ πολὺς Καλλίμαχος, ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος καὶ ὁ μεταγενέστερος Ὁρφεὺς δι' εἰδικῶν ἐπικῶν ποιημάτων τοῦ σπουδαστικοῦ τύπου, ἔτι δὲ ὁ Ἀπολλόδωρος, ὁ Διόδωρος καὶ ὁ Πείσανδρος διὰ μυθογραφημάτων τοῦ ἱστορικοῦ τύπου. Μετ' αὐτοὺς καὶ κατ' αὐτοὺς προσέθεσαν εἰς τοὺς Ἀργοναύτας βαρὺ ἐπίσης ποιητικὸν φορτίον οἱ Λατῖνοι, ὁ Τουρπίλιος διὰ κωμωδιῶν, ὁ Βάρρων, ὁ Βαλέριος Φλάκκος καὶ ὁ Ὑγῖνς δι' εἰδικῶν ἐκτενῶν ἔργων, ἐπιγραφομένων «Ἀργοναυτικά», καὶ ὁ Ὀβίδιος δι' ἰδιαιτέρων ποιημάτων τοῦ ἄκρως αἰσθηματικοῦ τύπου. Τοὺς γράψαντας στενώτερον ἐπεισοδιακῶς διὰ τοὺς Ἀργοναύτας, Ἕλληνας καὶ Λατίνους, δὲν περιελάβομεν ἐνταῦθα.

Παρὰ τὸν μέγαν ὅμως ποιητικὸν τοῦτον πλοῦτον ὑπάρχει καὶ πολύτιμος πραγματικὸς καὶ κριτικὸς κύκλος ἀρχαίων ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων, οἱ ὅποιοι προσεπάθησαν νὰ ἐρμηνεύσωσι τὰ Ἀργοναυτικά ὑπὸ τὴν ἀληθινὴν καὶ πραγματικὴν των ὄψιν. Τοιοῦτοι συγγραφεῖς ἀναφέρονται ὁ Νεάνθης, ὁ Δηῦλοχος, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Θεόχορτος, ὁ Μενεκλῆς, ὁ Τίμαιος, πρὸ πάντων δὲ οἱ εἰδικῶς γράψαντες καὶ κρίναντες περὶ τῶν Ἀργοναυτικῶν ὁ Κλέων καὶ ὁ Θεόλυτος. Ἐτι αὐστηρότεροι τούτων συζητῆται καὶ κριτικοὶ περὶ τούτων ὑπῆρξαν ὁ Τιμῶναξ, ὁ Τιμάγητος, ὁ Σκήψιος Δημήτριος, ὁ Διόνυσος καὶ ὁ Στράβων. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι καὶ ἐκ τοῦ τεραστίου τούτου κριτικοῦ ὄγκου ἐλάχιστα ἀποσπάσματα περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν.

Ὑπὸ δὲ τῶν νεωτέρων ἐρμηνευτῶν καὶ κριτικῶν ἐξηγήθησαν ὥς ἑξῆς τὰ Ἀργοναυτικά: ὁ Ottfried Müller θεωρεῖ τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν Μῆδειαν ὥς θεούς, βάσιν δὲ τῶν Ἀργοναυτικῶν θρησκευτικὰς ἰδέας, τὸ δὲ χρυσόμαλλον δέρας ὥς περιγραφὴν τοῦ «ἰδεώδους ἀγαθοῦ». Ἡ θεωρία αὕτη, ἀρνούμενη τελείως τὸ γεγονὸς καὶ τὴν πραγματικότητα, πιστεύω ὅτι δὲν ἔχει σήμερον οὐδὲ ἓνα ὀπαδόν. Ὁ δὲ Kuln καὶ ὁ Mannhardt, καὶ κατ' αὐτοὺς ἄλλοι πολλοί, ἐρμηνεύουσι τὰ Ἀργοναυτικά ὥς ἡλιακὸν μῦθον, ἥτοι τὸν μὲν κριὸν τοῦ Φοίβου

ὥς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ἡμέρας, τὴν δὲ φυγὴν αὐτοῦ καὶ τῆς Ἑλλῆς ὥς δύσιν τοῦ ἡλίου, τὴν δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος ἀνάληψιν τοῦ δέρατος ὥς τὴν ἐκ νέου ἀνατολὴν αὐτοῦ. Καὶ ἡ θεωρία αὕτη ἀντίκειται πρὸς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν καὶ εἶναι ὅλως ἀνθαίρετος καὶ ἀστήρικτος. Ὁ δὲ H. Müller, ὁ Gröger, ὁ Jessen καὶ ἄλλοι θεωροῦσι τὴν περὶ Φοίξου παράδοσιν ἀσχετον πρὸς τὴν περὶ τοῦ Ἰάσονος, φρονοῦσι δὲ ὅτι παραδόσεις τῶν Μινυῶν τοῦ Ὀρχομενοῦ ἀνemieχθησαν μὲ τὰς περὶ Μηδείας καὶ Ἰάσονος. Ἡ γνώμη αὕτη ἔχει λόγον τινὰ καὶ εἶναι ἀξία ἐρεῦνης.

Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων τινές, μάλιστα τῶν μεταγενεστέρων, ἔδωκαν ἐπίσης παραδόξους ἐρμηνείας εἰς τὰ Ἀργοναυτικά: π.χ. ὁ Χάραξ, ὁ Σουΐδας καὶ ὁ Χριστιανὸς Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχηνὸς λέγουσιν, ὅτι χρυσόμαλλον δέρας ἦτο παλαιόν τι βιβλίον τῆς μυστικῆς χημείας ἐπὶ διφθέρας γεγραμμένον, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὁδηγίας περὶ τῆς μετατροπῆς τῶν εὐτελῶν μετάλλων εἰς χρυσόν. Τὴν γνώμην ταύτην περιέργως ἤκουσα ὥς λαϊκὴν παράδοσιν εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν Ἀγρᾶφων κατὰ τὰ χωρία τῶν ἀρχαίων Γόμφων.

Ἐκεῖ χωρικοὶ τινες πιστεύουσιν, ὅτι ἐντὸς ὑπογείου κυρφίου θόλου ὑπάρχει δερμάτινον βιβλίον, τὸ ὁποῖον γράφει ποῦ δύναται τις νὰ εὔρη τὴν «λαμπηδόνα»· εἶναι δὲ κατ' αὐτοὺς «λαμπηδόνα» εἶδος τι μυστηριώδους λίθου, διὰ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ὁποίου τὰ εὐτελῆ μέταλλα, καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ λευκοσίδηρος, μετατρέπονται εἰς καθαρὸν χρυσόν. Ἐπίσης οἱ ἀρχαῖοι εὐημερισταί, καὶ ἰδίως ὁ Διονύσιος, ὁ ἐπιλεγόμενος Σκυτοβραχίων, ἡρμύνεον τὰ Ἀργοναυτικά καὶ εἰδικώτερον τὸ χρυσόμαλλον δέρας τοῦ κριοῦ, ἐκ τοῦ ἐμβλήματος τοῦ πλοίου τοῦ Φοίξου, τὸ ὁποῖον ἔλεγον, ὅτι ἦτο κριός, καὶ ἐκ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἐφρόνουν, ὅτι ὠνομάζετο Κριός. Κατ' οὐσίαν λοιπὸν οὐδὲ οἱ εὐημερισταί αὐτοὶ ἠρνοῦντο τὸ γεγονὸς τῆς ἐκστρατείας.

Σήμερον οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία ὑπῆρξε γεγονὸς πραγματικόν, καὶ ὅτι χρυσόμαλλον δέρας ἦσαν τὰ κατὰ τὴν Κολχίδα μεταλλεῖα. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη εἶναι ἀρχαία, καὶ μάλιστα τῶν ἀρίστων καὶ κριτικωτάτων συγγραφέων, ἔξ ὧν προετάθησαν ἐρμηνεῖαι τῶν Ἀργοναυτικῶν: ὁ Πλούταρχος, ὁ Στράβων, ὁ Ἀππιανός, ὁ Εὐστάθιος, ἀναφέροντες καὶ δεχόμενοι καὶ ἄλλων τὰς γνώμας, ἰδίως τοῦ Νεάνθους, τοῦ Κλειδήμου, τοῦ Ἀπολλοδώρου, τοῦ Δημητρίου καὶ λοιπῶν, βλέπουσιν ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς πραγματικὸν γεγονὸς, ἐρμηνεύουσι δὲ ὅτι τὸ χρυσόμαλλον δέρας προῆλθεν ἐκ τῆς μεθόδου τῶν Κόλχων καὶ τῶν περὶ τὸν Καύκασον κατοίκων τοῦ νὰ

περισυλλέγωσι τὰ ψήγματα τοῦ χρυσοῦ, τὰ φερόμενα διὰ τῶν ὑδάτων τῶν χειμάρρων καὶ τῶν ποταμῶν, ἐπὶ σκαφιδίων μὲ ὁπὰς καὶ ἐπὶ δασυμάλλων δερμάτων ζώων.

Τινὲς μάλιστα τῶν ἀρχαίων κριτικῶν, προβαίνοντες καὶ περαιτέρω, καθώρισαν τὰ Ἀργοναυτικά ὡς ἐκδρομὴν τοῦ Ἰάσονος ἐναντίον ληστῶν, πειρατῶν καὶ βαρβάρων, πρὸς καθαρισμὸν τῆς θαλάσσης καὶ ἐξασφάλισιν ναυτικῶν βάσεων· ἄλλοι, ἀρχαῖοι ἐπίσης, ἐχαρσκήρισαν τὰ Ἀργοναυτικά ὡς ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν, ὀνομάσαντες μάλιστα «ἐμπορον» τὸν Ἰάσονα, ἕτεροί δὲ ὡς ἀπλὴν ἐπικοινωνίαν ἐμπορικῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἐφόρτωνον ἐκεῖ τὰ κύρια προϊόντα τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἦτοι δέρματα, χρυσὸν καὶ ἄργυρον ὑπὸ τὴν ἀκατέργαστον αὐτῶν μορφὴν πάντα.

Ἐκ τούτων βλέπομεν, ὅτι οἱ νεώτατοι ἐπιστήμονες, παραδεχθέντες τὸ συμβὰν τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, δὲν προσέθεσαν οὐδὲν τὸ οὐσιῶδες οὐδὲ καὶ τὸ ἐπουσιῶδες εἰς τὰ καλῶς ἤδη εἰρημένα καὶ ἐξηκριβωμένα ὑπὸ τῆς γιγαντώδους καὶ σεβασμίας Ἑλληνικῆς παραδόσεως. Οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν, μὴ σεβασθέντες τὴν ἱερὰν ταύτην παράδοσιν, προέτειναν ἐρμηνείας περὶ τῶν Ἀργοναυτικῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν κατώρθωσαν νὰ παραμείνωσιν ὡς ἀξιόλογοι οὐδ' ἐπὶ δεκάδας τινὰς ἐτῶν.

Ἡ δὲ ἰδική μου γνώμη στηρίζεται εἰς τὴν προσήκουσαν ἐρμηνείαν τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, ἀφαιρουμένων τῶν ποιητικῶν πέπλων, καὶ ἐπὶ τῶν κρίσεων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, συνδυαζομένων πρὸς τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀνασκαφὰς καὶ ἐρεῦνας, ὅπου διέμεινα ἐπὶ μίαν εἰκοσαετίαν.

Ἡ χώρα ἐκείνη ἦτο πυκνότητα κατοικημένη κατὰ τὴν νεολιθικὴν περίοδον. Ἐπὶ μακρὰς ὁμως χιλιετηρίδας οἱ νεολιθικοὶ ἄνθρωποι δὲν ἐπετέλεσαν οὐδεμίαν ἀξίαν λόγου πρόοδον. Οἱ κατοικοῦντες πλησίον τῆς θαλάσσης, τοῦ Παγασιτικοῦ ἰδίως κόλπου, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Μαλιακοῦ καὶ τοῦ Εὐβοϊκοῦ προσεπάθησαν βεβαίως χάριν τῶν ἀναγκῶν τῶν νὰ δαμάσωσι τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον καὶ νὰ διανοίξωσι θαλασσίας ὁδοὺς συγκοινωνίας. Ἀλλὰ τὶ τὸ σοβαρὸν ἠδύναντο νὰ ἐκτελέσωσιν ἄνθρωποι, διαθέτοντες μόνον λίθινα, ξύλινα καὶ ὀστεῖνα ἐργαλεῖα; Τὰ δάση ἦσαν βεβαίως παρθένα καὶ πυκνότητα καὶ πολὺ πλησίον των, ἀλλ' ἡ κοπὴ καὶ κατεργασία τῶν ξύλων, καὶ ἡ ἀρμόζουσα σύνδεσις αὐτῶν ἦτο καὶ ἐπίπονος καὶ ἀνίσχυρος. Τὸ ἀνώτατον λοιπὸν ὄριον τῆς ἐπιτυχίας τῶν νεολιθικῶν ἀνθρώπων θὰ ἦτο ἡ κατὰ τὰς πλησιεστέρας ἀκτὰς καὶ νήσους διὰ θαλάσσης ἐπικοινωνία. Ὁ λοιπὸς περαιτέρω κόσμος ἦτο δι' αὐτοὺς οὐχὶ μόνον ἐντελῶς ἀγνωστος, ἀλλὰ

καὶ ὁλοκληρωτικῶς μυστηριώδης καὶ ἀδιαπέραστος.

Ἄλλ' ἐπῆλθεν ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τοῦ σκληροῦ μετάλλου, τοῦ λεγομένου χαλκοῦ, ὃ ὁποῖος ἐπέφερε τελείαν ἀνατροπὴν εἰς τὰς συνθήκας τοῦ βίου. Δι' αὐτοῦ ἐξετελέσθη τὸ πρῶτον γιγαντιαῖον βῆμα τῆς προσόδου εἰς τὸν σημερινὸν πολιτισμόν. Πῶς δὲ καὶ ὑπὸ τίνων καὶ πότε ἀνεκαλύφθη τὸ σκληρὸν τοῦτο μέταλλον, ἀποτελεῖ ἄλλο ζήτημα σπουδαιότατον· ἡ ἀρχαία παράδοσις ὁρίζει τὴν Εὐβοίαν καὶ ἰδίως τὴν Χαλκίδα ὡς τόπον ἀνακαλύψεως καὶ κατεργασίας τοῦ χαλκοῦ.

Εὐθὺς λοιπὸν ἀφ' οὗ ἔλαβον ὁπωσδήποτε εἰς χεῖράς των οἱ νεολιθικοὶ ἄνθρωποι τὸν ἱερὸν χαλκοῦν πέλεκυν, τὸν ὁποῖον εὐλόγως ἐθεοποίησαν, ἠδυνήθησαν πάντες μὲν νὰ ἀμύνωνται εὐκόλως ἐναντίον τῶν θηρίων, νὰ γεωργῶσιν εὐχερέστετα τὴν γῆν καὶ νὰ πορίζωνται ἀσυγκρίτως εὐκολώτερον τὰ πρὸς ζωάρκειαν χρήσιμα, οἱ δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν κατοικοῦντες νὰ κόπτωσι ξύλα, ἔτι δὲ νὰ κατεργάζωνται καὶ νὰ συνδέωσιν αὐτὰ ἰσχυρῶς πρὸς ναυπηγίαν ἀξιόλογον.

Ἀπὸ τῆς χαλκῆς λοιπὸν περιόδου, ἡ ὁποία ἐπίσης ἀντιπροσωπεύεται ἐν Θεσσαλίᾳ διὰ πυκνῶν καὶ σημαντικῶν συνοικισμῶν, ἄρχεται ὁ δαμασμός τῆς θαλάσσης. Ἡ σφύρα τῶν ναυπηγῶν ἐκρότησεν εὐρύτατα ἀνὰ τὰ εὐθετα, καὶ σήμερον ἀκόμη χρησιμοποιούμενα πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐπίπεδα σημεῖα περὶ τὴν Ἰωλκόν. Ὡνομάζετο δὲ κατὰ τὸν Ἡσύχιον ἡ ναυπηγικὴ σφύρα «πάγασα» καὶ ἐκ τούτου κατανοεῖται εὐχερέστετα ἡ λέξις «Παγασαί», ἐνθα ὁμοφώνως ἡ ἀρχαία παράδοσις θέτει τὰς πρώτας σημαντικὰς ναυπηγήσεις, καὶ αὐτῆς τῆς Ἀργοῦς ἀνευ σημαντικῶν τινῶν ἀντιρρήσεων.

Ἐννοεῖται λοιπόν, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου σχετικῶς χρόνου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Χαλκῆς περιόδου ἠδυνήθησαν οἱ ἄνθρωποι νὰ γνωρίσωσι πολὺ εὐρύτερον τὸν κόσμον. Κατὰ τοὺς πρώτους δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας τῆς τρίτης πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος οἱ τότε Ἕλληνες εὐρίσκονται εἰς τὸν αὐτὸν ἐρευνητικὸν ὄργανισμόν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ ἐν μέρει τῆς Δυτικῆς Μεσογείου μετὰ τῶν Βορείων αὐτῆς ἀκτῶν, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρέθησαν οἱ Ἰσπανοὶ καὶ μάλιστα οἱ Πορτογάλλοι κατὰ τὸν δέκατον τρίτον καὶ δέκατον τέταρτον μ. Χρ. αἰῶνα, περιπλέοντες τὴν Νότιον Ἀφρικὴν, ἐξερευνῶντες καὶ ἐκμεταλλευόμενοι παντοιοτρόπως αὐτήν.

Τότε βεβαίως οἱ τολμηρότεροι τῶν Ἑλλήνων θαλασσοπόρων τῆς πρωΐμου Χαλκῆς περιόδου ἐκόμισαν τὰς μυθώδεις διηγήσεις περὶ Κίρκης, Σειρήνων, Σκύλλης, Χαρυβδεως, Κυανῶν πετρῶν καὶ ὁμοίων φαινομένων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξημενέωσιν, ἢ ἐσκεμμένως με-

τέτρεπόν τινες πρὸς τὸ τερατωδέστερον κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀπλουστέρων ναυτικῶν. Ἀποδίδονται δὲ τὸ πρῶτον εἰς τοὺς Ἀργοναύτας αἱ τοιαῦται συναντήσεις, τὰς ὁποίας μετέπειτα εὐρίσκομεν ἐπηυξημένας καὶ εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα τοῦ Ὅμηρου.

Κατὰ τὴν πρόϊμον λοιπὸν Χαλκὴν περίοδον εἶναι εὐλόγον γὰ θεωρήσωμεν ὅτι συνέβησαν αἱ πρῶται συστηματικαὶ ἐξερευνήσεις τῶν μακροτέρων θαλασσῶν, ἰδίως τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους καὶ τῶν περὶ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν ἀκτῶν. Καὶ ὁ μὲν Φρίξος περιωρίσθη εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ Εὐξείνου καὶ ἔσχε μερικὴν ἐπιτυχίαν· διότι ἡ ἀρχαία παράδοσις δὲν φέρει αὐτὸν δρᾶσαντα εἰς ἄλλο τι σημεῖον.

Περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν ὁμοῦς καὶ τοῦ Ἰάσονος καθορίζουσιν οἱ ἀρχαῖοι σαφῶς δύο μακρὰ καὶ περιπετειώδη ταξείδια μετὰ τὴν ἐκ Κολχίδος ἀναχώρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι δις τοῦλάχιστον μετέβησαν. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον κατευθύνονται ἀπὸ τοῦ Φάσιος ποταμοῦ πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν, τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Κρήτην· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἀναπλέουσι τὸν Ἰστρον καὶ τὸν Ἡριδανὸν τῶν Κελτῶν πρὸς τὸ Ἀδριατικὸν καὶ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ περαιτέρω πρὸς τὰς νήσους καὶ τὴν Βορειοδυτικὴν Ἀφρικὴν.

Καθ' ἅπαντα τὰ σημεία ταῦτα ἀναφέρουσιν οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι, ὅτι ἐσφάζοντο μέχρι τῶν πρώτων Ῥωμαϊκῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων λαῖκαὶ παραδόσεις περὶ τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ ἐδεικνύοντο ποικίλα ἰδρύματα αὐτῶν, ἰδίως τὰ λεγόμενα κοινῶς «Ἰασόνια ἡρώα», τὰ ὁποῖα ἐτίμων ἰδιαζόντως καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι ἀπὸ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Ἐκ τούτων ἐμφαίνεται ὅτι τὰ ταξείδια τοῦ Ἰάσονος δὲν εἶχον τὸν συνήθη καὶ τότε καὶ μετέπειτα καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς καὶ μεσαιωνικοὺς χρόνους χαρακτῆρα τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν πρὸς λήστευσιν καὶ ποικίλην διαρπαγὴν, τὸν ὅποιον ἄριστα περιγράφει καὶ ἐρμηνεύει ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ προοίμῳ. Αἱ δύο τοῦλάχιστον ὑπὸ τὸν Ἰάσονα Ἀργοναυτικαὶ ἐκστρατεῖαι περιγράφονται ὁμοφώνως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν δυσπίστων ὑπερκριτικῶν, ὡς ἐνέχουσιν κυριωδῶς τὸν χαρακτῆρα ἐρευνητικῶν ἀποστολῶν.

Ὅτι δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθὲς καὶ ὅτι ὁ Ἰάσων εἶναι ὁ πρῶτος Κολόμβος, ὁ προσενεγκὼν εἰς τὸν πολιτισμὸν τοῦ κόσμου τὰς αὐτὰς καὶ μεγαλυτέρας ἔτι ὑπηρεσίας ἐκείνων, τὰς ὁποίας προσέφερεν ὁ μέγας νεώτερος ἐξερευνητὴς διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Νέας Γῆς, ἀποδεικνύει

καὶ ἡ προχειροτέρα σύγκρισις καὶ παραβολὴ τῶν κατ' αὐτούς :

Ὅπως ὁ μέγας Γενουήσιος ἀποκρούεται ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι του, ὁμοίως ὁ Ἰάσων ἐμφανίζεται ὡς ἀπόβλητος καὶ ἐπικίνδυνος μονοσάνδαλος, τοῦ ὁποίου σπεύδει τις νὰ ἀπαλλαγῇ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Ὅπως δὲ ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος περιάγει ἔνθεν κἀκεῖθεν τὰ σχέδιά του ἐπὶ 22 ἔτη (470—1492), ζητῶν τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἰσχυρῶν καὶ συγχρόνως μελετῶν τὰ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ συμβουλευόμενος τοὺς τε πρακτικοὺς γηραιοὺς ναυτικούς καὶ τοὺς τότε σοφοὺς ἐν Μαδέρα, ἀνὰ τὰς Ἑλληνικὰς νήσους, ἐν Φλωρεντία, Πορτογαλλία, Ἰσπανία, ὁμοίως ὁ Ἰάσων συμβουλευεται τὸν γηραιὸν Χείρωνα καὶ συνάγει εἰς τὴν Ἰωλκὸν τοὺς ἀριστεῖς τῶν τότε Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς Πιερίας μέχρι τοῦ Ταινάρου. Πρὸς τοῦτο ἐχρειάσθη βεβαίως ὁ Ἰάσων νὰ προβῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς προσωπικὴν προσυνεννόησιν μετ' αὐτῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν εὔρε τον κατάλληλον ναυτηγὸν καὶ τοὺς ἐμπειροτέρους γνώστας τῶν τόπων καὶ τῆς ναυτικῆς τέχνης, ἥτοι τοὺς υἱοὺς τοῦ Φρίξου, τὸν Θεσπιέα Τίφυν, τὸν Ἀργεῖον Ἰδμωνα, τὸν Θεσσαλὸν Μόψον καὶ ἄλλους· ὁμοίως εὔρεν ὁ Κολόμβος τὸν Martin Pinzon, τὸν Vicente Yanez, τὸν Rodrigo de Triana καὶ ἄλλους,

Τέλος ἡ κυρία ἀφορμή, ἡ μᾶλλον ἡ μόνη αἰτία, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ὑποστηρίξεως ὑπὸ τῶν τότε ἰσχυρῶν τῆς ἀποστολῆς τοῦ τε Κολόμβου καὶ τοῦ Ἰάσονος ἦτο ἡ συναγωγὴ χρυσοῦ καὶ ἡ ἀνακάλυψις πλουσίων χρυσοφόρων πηγῶν. Περὶ τούτου ἀρκετὰ σαφῶς μαρτυρεῖ τὸ ὑπογεγραμμένον ἐν Santa Fé τῇ 17 Ἀπριλίου 1492 συμβόλαιον μεταξὺ τοῦ Κολόμβου καὶ τῶν καθολικῶν μεγαλειότητων τῆς Καστίλης καὶ τῆς Λεώνης βασιλέων Φερνάνδου καὶ Ἰσαβέλλας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τῆς Ἰωλκοῦ ἀπαίτησις τοῦ βασιλέως Πελίου παρὰ τοῦ Ἰάσονος, ἵνα κομίσῃ πρὸς αὐτὸν τὸ χρυσοῦν δέρας.

Ὅπως δὲ ὁ Ἰάσων ἐκόμισε τὸ δέρας, ὁμοίως ὁ Κολόμβος ὑπελόγισε τὰ ἐκ τῆς ἀνακαλύψεώς του εἰσοδήματα τῆς Ἰσπανίας διὰ τὴν πρώτην τριετίαν εἰς ἑξήκοντα ἑκατομμύρια δραχμὰς. Ἀκόμη καὶ τὸ πρῶτον φορτίον, τὸ ἀποσταλὲν ἐκ τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐδαφῶν ὑπῆρξεν ὁμοίως ἀνθρώπινον, τοῦ μὲν Κολόμβου ἐξ ἰθαγενῶν σωμάτων, ἵνα πωληθῶσιν ὡς δοῦλοι ἐν Ἰσπανίᾳ, τοῦ δὲ Ἰάσονος ὁμοιον, ἀλλ' εὐγενεστέρων σκοπῶν, ἡ Μήδεια καὶ αἱ συνοδοὶ τῆς κόραι τῆς Κολχίδος.

Τὰ ἀνθρώπινα πράγματα βεβαίως δὲν μεταβάλλονται οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου, ἐφ' ὅσον ἀναφέρονται εἰς τὰς σωματικὰς λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰς ψυχικὰς ἀδυναμίας αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἡ παλαιὰ ζωὴ ἐρμηνεύεται ἐπιτυχῶς μόνον διὰ τῆς

αναλόγου νέας ζωής. Συμφώνως πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦτο δύναται τις νὰ προσκομίσῃ πλεῖστα στοιχεῖα στενῆς ἀναλογίας καὶ ὁμοιότητος μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐξερευνητῶν, τοῦ Ἰάσονος καὶ τοῦ Κολόμβου.

Π.χ. τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου προηγήθησαν πολλοὶ ἀνώνυμοι ἐρευνηταί, ἔτι δὲ καὶ οἱ ὡς ἀξιόλογοι ἀναφερόμενοι **Martin Vicente** καὶ **Pedro Correa**, πρὸς τούτοις καὶ οἱ μᾶλλον μυθολογούμενοι τότε **Iogn** καὶ **Leif**, οἱ πρὸ τοῦ Κολόμβου ἀνακαλύψαντες οὐσιαστικῶς τὴν πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ μεγάλην καὶ εὐφορον καὶ πλουσίαν, ἀλλὰ μυστηριώδη χώραν, τὴν ὀνομασθεῖσαν τότε Ἑλλήν· διότι Ἑλλη εἶναι πράγματι τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς Ἀμερικῆς. Τοῦ δὲ Ἰάσονος ἐπίσης προηγήθησαν καὶ ἄλλοι ἀνώνυμοι τολμηροὶ θαλασσοπόροι, μόλις διαφαινόμενοί τινες ἐντὸς τῆς ἀρχαίας παραδόσεως, καὶ οἱ ὀνομαστοί, ὁ Φρίξος καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.

Πρὸς τούτοις ἡ **Santa Maria**, τὸ πρῶτον πλοῖον, μὲ τὸ ὁποῖον ἠρεύνησεν ὁ Κολόμβος καὶ ἀνεκάλυψε τὴν Νέαν Γῆν, εἶναι ὅτι καὶ ἡ Ἀργὼ τοῦ Ἰάσονος· ἐκείνην συνοδεύουσι δύο μικρότερα σκάφη, ἡ **Pinta** καὶ ἡ **Niña**, τὴν δὲ Ἀργὼ πιθανώτατα συνώδευεν ἡ μικρὰ ἐλαφροτάτη λέμβος, ἡ ἀπαραίτητος συνοδὸς τῶν ἱστιοφόρων καὶ μέχρι σήμερον, τὴν ὁποίαν ὅμως ἡ ποίησις παρουσιάζει ἐνώπιον ἡμῶν ὡς περιστεράν, δοκιμαστικῶς πρώτην διαπλέουσαν τὰς φοβεράς Συμπληγάδας. Τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων τοῦ Κολόμβου ἔφθανε τὰς 120 ψυχάς, τοῦ δὲ Ἰάσονος περίπου τὸν αὐτὸν ἐριθμὸν. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ «ναυάρχου» ἀναφέρει πολλὰ τὰ συναντηθέντα ἐκπληκτικά, τὰ ἀνεξήγητα καὶ παράδοξα κατὰ τὸν πλοῦν, ἡ δὲ ἀρχαία παράδοσις ὁμοίως ἀποδίδει εἰς τὸν Ἰάσονα καὶ τοὺς Ἀργοναύτας ἔτι περισσότερον ἐκπληκτικὰς συναντήσεις.

Ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τινὰ αἰσθηματικώτερα σημεῖα ὁμοιάζει πολὺ ἡ ζωὴ τῶν δύο τούτων μεγάλων θαλασσοπόρων τοῦ κόσμου: ἡ πίστις, ἡ ἀφοσίωσις καὶ τὰ δάκρυα τῆς Ἰσαβέλλας διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῶν σχεδίων τοῦ Κολόμβου καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀτόμου του, ἔχουσιν ἀντίστοιχα τὰ τῆς Μηδείας ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰάσονος· ἐν μύριον Ἀθηναίου θεατρικοῦ συγγραφέως ἂν εὗρίσκετο νὰ ἀναβιβάσῃ τὰ δάκρυα τῆς Ἰσαβέλλας ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ θὰ εἰσήρχετο πλησίστιος εἰς τὴν Μυθολογίαν καὶ ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος, ὅπως ὁ Ἰάσων, αἱ δὲ ἀνακαλύψεις αὐτοῦ θὰ ἡρμηνεύοντο οὐχὶ ὡς γεγονότα, ἀλλ' ὡς ἡλιακαὶ ἢ θρησκευτικαὶ μεταφοραί.

Ἐπίσης ἡ ἀπαγωγὴ τοῦ Κολόμβου ἀλυσσοδέτου ὑπὸ τοῦ **Bobadilla** καὶ ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον διέτρεξε, συκοφαντηθεὶς, νὰ κρεμασθῇ

ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ, εὐρίσκουσι τὰς ἀναλογίας των εἰς τὴν ἐκδίωξιν ἢ ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἰάσονος ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ εἰς τὴν παραμονὴν του ὡς φιλοξενουμένου μετοίκου ἐν Κορίνθῳ. Τέλος καὶ αὐτὸς ὁ ἥσυχος θάνατος τοῦ Κολόμβου εἰς τὸ ἀπόμερον Valladolid ἔχει ἀνάλογον τὸν ἀγνοηθέντα θάνατον τοῦ μεγάλου Ἰάσονος εἰς τὴν ἐρημίαν τοῦ Ἰσθμοῦ ἐντὸς τῶν ἐρειπίων τοῦ ἐνδόξου πλοίου του.

Ἄλλ' ὁ Κολόμβος ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ μὴ περιζώσῃ αὐτὸν ἡ ποίησις, ἡ δὲ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν μετρεῖται εἰς ἑκατονταετηρίδας, ἐνῶ ἡ τοῦ Ἰάσονος εἰς χιλιετηρίδας. Διότι ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἀνήκει ἀσφαλῶς εἰς τὴν πρώϊμον Χαλκὴν περίοδον, τὴν παλαιότεραν τῆς ἀκμῆς τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ, παρὰ τοὺς συμπλησιασμοὺς πρὸς τὴν Μυκηναϊκὴν περίοδον καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ Τρωϊκά, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς καὶ οἱ ποιηταὶ χάριν τῆς τέχνης των καὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς συχνότατα κατέφευγον.

Ἐξάγεται δὲ ἡ χρονολόγησις αὕτη ἐκ σαφῶν τεκμηρίων τῆς ἀρχαίας παραδόσεως : οἱ Ἀργοναῦται δηλαδὴ νικῶσιν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βιθυνίας, ἢ κατὰ τὴν χώραν τῶν Κελτῶν, τοὺς Βέβρυκας, διότι αὐτοὶ μὲν ἐμάχοντο διὰ δοράτων καὶ ξιφῶν, ἐκεῖνοι δὲ διὰ ξύλων καὶ λίθων· δεῖγμα τοῦτο τῆς ὑπεροχῆς τοῦ νεωστὶ ἀνακαλυφθέντος χαλκοῦ. Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὰς Συμπληγάδας πέτρας μάχονται οἱ Ἀργοναῦται πρὸς τὰς Στυμφαλίδας ὄρνιθας, ἥτοι πρὸς ἀγρίους, ῥίπτοντας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἐπικρεμαμένων κορυφῶν τῶν βράχων βλήματα, τὰ ὅποια ὁμως δὲν ἔβλαπτον τοὺς Ἀργοναύτας· διότι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐπροστάτειον χαλκᾷ κράνη. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των ὁμως μάχονται οἱ Ἀργοναῦται ἐν Κρήτῃ ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους· διότι ἐκεῖ ὑπῆρχον γινώσται τῆς χρήσεως τοῦ χαλκοῦ, ὁ χαλκόσωμος γίγας Τάλως, τὸν ὅποιον μόνον διὰ τῶν μαγγανειῶν τῆς Μηδείας, ἥτοι διὰ πονηρίας καὶ στρατηγικῆς ἱκανότητος ὑπερέτερου βαθμοῦ καταβάλλουσιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συμπεραίνομεν ὅτι ἤδη κατὰ τὰ μέσα τῆς τρίτης πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος οἱ Ἕλληνες θαλασσοπόροι δι' ὀνομαστῶν καὶ γενναίων ἐξερευνητῶν εἶχον ἤδη καθορίσει σαφῶς ὁλόκληρον τὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου κατὰ τὰ κύρια αὐτῆς σημεῖα, ἐν μέρει δὲ τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ἡ ἐπικοινωνία λοιπὸν τῶν τριῶν ἡπείρων διὰ τῶν θαλασσίων ὁδῶν, ἡ ὅποια ὑπῆρξεν ἡ πρώτη βάσις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ καὶ κατ' αὐτὸν τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, εἶναι κατόρθωμα τῶν παμπалаίων ἐκείνων Ἑλλήνων, καὶ εἰδικώτερον τῶν Ἀργοναυτῶν καὶ τοῦ Ἰάσονος.

Τῇ 16 Νοεμβρίου 1926

Ἀ. Σ. Ἀρβανιτόπουλος

Στο βιβλίο του Α. Αρβανιτόπουλου, «Στράβωνος Γεωγραφικά, Αθήνα 1937, σελ. 38, επιβεβαιώνει τρία παρακάτω ζητήματα: α) ὅτι ἡ Γῆ εἶναι σφαιροειδὴς με Ἰσημερινό, με κατωφερείας εἰς αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀρκτικὸν καὶ τὸν ἀνταρκτικὸν πόλον κτλ. β) ὅτι ἡ Ἰβηρία (Ισπανία) καὶ ἡ χώρα των Μαυρουσίων (Μαρόκον) ἀπετέλουν τοὺς ἀντίποδας δύο ἡπείρων, τὰς ὁποίας βεβαίως θα συνήντα τις, εἰάν ἐπλεεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας, σταθερῶς πρὸς δυσμὰς· γ) ὅτι αἱ νέαι αὐταὶ ἡπείροι ἦσαν αἱ ἀνατολικαὶ Ἰνδία. Ακριβῶς δε ταῦτα ἐξετέλεσεν ὁ Κολόμβος καὶ διὰ τοῦτο ὀνόμασε τὰς νέας ἡπείρους (= Ἀμερικὴν) ἀνατολικὰς Ἰνδίας». Δὲν εἶναι σήμερα τυχαίον πού ἕνας κόλπος τῆς Ἀνταρκτικῆς ἔχει τὴν ὀνομασίαν τοῦ Κράτη τοῦ Μαλλώτη, ὁ ὁποῖος εἶχε προβλέψει τὴν ὑπαρξὴ ὅλων των ἡπείρων.